

Luonto-Liiton lausunto kansallisen metsästrategian luonnoksesta

14.11.2022

Asia: VN/26649/2022

1.2. Metsien ja metsätalouden merkitys Suomelle

“Suomi on Euroopan metsäisin maa. Metsät peittävät 75 prosenttia maapinta-alasta. Puuntuotantoon soveltuvaa metsämaata on 20 miljoonaa hehtaaria ja kitumaata 2,6 miljoonaa hehtaaria. Metsätalousmaan pinta-alasta **23 prosenttia on suojeltu tai rajoitetussa** metsätalouskäytössä.”

Pohjustuksessa käytetyt luvut ovat harhaanjohtavia. Luonnonmetsiä ja talousmetsiä ei tulisi rinnastaa. Suojelupinta-alaan ei voida laskea mukaan rajoitetun metsätalouskäytön alueita, sillä osa kuuluu tavanomaisen avohakkuumetsätalouden piiriin. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi osa rantojensuojeluohjelmaan kuuluvista Natura-alueista. Luonnontilaisten metsien tilanne Suomessa on huolestuttava. Suomessa on asetettu pysyvään, tiukkaan suojeluun alle 6 prosenttia tuottavasta metsämaasta.

“Vuonna 2020 Suomen metsien nettohiilinielu oli Tilastokeskuksen mukaan 27,8 milj.t CO₂ ekv. Vuoden 2021 ennakkotiedon mukaan metsien nettohiilinielu oli 6,7 milj. t CO₂ ekv. Nettohiilinielun vaihtelu selittyy vuotuisilla hakkuumäärillä. Suuresta vuotuisesta vaihtelusta huolimatta puuston määrä on kasvanut ja metsät ovat hiilinielu. “

Kestävyys ei nykyisellä hakkuutasolla toteudu vaan olemme tilanteessa, jossa metsien hiilinielu on romahtanut ja maankäyttösektori muuttunut päästöjen lähteeksi.

LUKU 2: TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1.2. Yhteiskuntaan liittyviä muutostekijöitä

“Vuoteen 2050 mennessä energian kysynnän oletetaan lisääntyvän maailmassa lähes 50 prosenttia nykyisestä tasosta. Mikäli ilmaston lämpeneminen halutaan pysäyttää 1,5 asteeseen, uusiutuvan energian osuuden kulutuksesta pitäisi vuonna 2050 olla vähintään 65 prosenttia nykyisen 15 prosentin sijaan. Metsistä saatavan bioenergian tarve säilynee korkeana, sillä sitä tarvitaan erityisesti siirtymäajan ratkaisuna.”

Metsistä saatava bioenergia ei ole kestävä ratkaisu ilmastokriisiin, sillä lyhytikäiset puutuotteet eivät vähennä ilmastopäästöjä. Tarvitaan ensisijaisesti energiatehokkuutta ja -säästöä. Painopisteen tulee olla uusiutuviissa energiamuodoissa, kuten aurinko- ja tuulivoimassa, ei puun polttoon perustuvassa bioenergiassa.

2.2.3 Väestörakenne ja arvomuutokset

“Nuorten metsäbarometrin (2019) mukaan metsät koetaan tärkeiksi, mutta kolme viidestä ei koe metsää vapaa-ajalleen välttämättömänä asiana.”

Miksi tässä tuodaan esille yksipuolisesti tilasto, jonka mukaan nuoret eivät koe “metsää vapaa-ajallaan välttämättömäksi asiaksi”? Nuorisobarometrin (2021) mukaan 93% nuorista uskoo, että luonnon monimuotoisuus on säilytettävä hinnalla millä hyvänsä ja kolme neljästä nuoresta tuntee surua luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä ja lajisukupuutosta. Ylen Taloustutkimuksella teettämän kyselyn mukaan 80 prosenttia kannattaa suojelualueiden lisäämistä joko ehdottomasti tai varauksella. Suomalaisista 38 prosenttia kannattaa lisäsuojelua sekä yksityisillä että valtion mailla, 42 prosenttia ensisijaisesti valtion omistamien metsien suojelua. Nuoret aikuiset ovat suojelumyönteisempiä kuin vanhemmat ikäpolvet.

<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>

<https://yle.fi/uutiset/3-12477282>

2.2.4 Metsäteollisuus

“Kartonkien kysyntää tukee pakkausten käyttömäärien ja -kohteiden lisääntyminen, kun esimerkiksi elintarviketeollisuudessa pyritään pääsemään eroon muovipakkauksista.”

Kertakäyttökulttuurista pitäisi pyrkiä lähtökohtaisesti eroon. Muovin korvaaminen puutuotteilla ei nykyisillä volyymeillä ole kestävää.

“Jo toteutuneiden investointien lisäksi suunnitteilla on investointeja, jotka toteutuessaan lisäävät tuotantokapasiteettia ja raakapuun kysyntää. Vaikka markkinanäkökulmasta puusta valmistetuille tuotteille olisi kysyntää, tulevaisuudessa tuotannon lisäystä ja investointeja saattaa rajoittaa puun saatavuus.”

Tuotannon lisäystä tulee luultavasti rajoittamaan kansalliset ja kansainväliset säädökset monimuotoisuuden säilyttämiseksi metsissä sekä hiilinielujen lisäämiseksi. Nämä sen sijaan varmistavat ekosysteemimme kantokyvyn, jonka tulisi olla rajoittava tekijä myös investoinneille.

Olisi tärkeää seurata tarkkaan, minkälaisia investointeja on tulossa ja ollaanko menossa oikeaan suuntaan. Nyt näyttää siltä, että erityisesti sellua ja lyhytikäisiä sellutuotteita lisätään, joka ei ole ilmaston eikä luonnonmonimuotoisuuden kannalta kestävää eikä siten pitkällä tähtäimellä taloudenkaan kannalta hyvä. Investoinnit tulisi suunnata pitkäikäisiin tuotteisiin.

2.2.5. Luonnontuoteala

Metsien monikäyttöisyys ja ekosysteemipalvelut heikentyvät merkittävästi jaksollisesta metsänkäytöstä. Jatkovapeitteinen metsänhoito ei ole niin räikeästi ristiriidassa metsien virkistyskäytön, muun talouskäytön tai ekologisten reunaehtojen kanssa. Jatkovapeitteinen metsätalous on niin ilmastonmuutoksen kuin monimuotoisuudenkin kannalta järkevämpi metsänhoitomuoto.

LUKU 3: TAHTOTILA

3.1 Visio – Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Hyvinvointinäkökulma, joka sisältää metsäluonnon ja ihmiset, on tärkeä ja hieno lähtökohta strategialuonnoksessa. Valitettavasti se ei kuitenkaan toteudu sisällössä. Myöskään kestävä kehityksen tavoitteet eivät toteudu tässä luonnoksessa, sillä sen ekologiseen ja hyvinvointiin keskittyvät osa-alueet ovat jatkuvasti alisteisia metsien talouskäytölle. Näillä toimenpiteillä tuleville sukupolville ei tule jäämään monimuotoista metsäluontoa.

Päämäärän ”vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä” tulisi olla, että *varmistamme* metsien ekologisen kantokyvyn. Pelkkä vahvistaminen ei riitä.

3.2.1 Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla

”Proaktiivinen ja tehokas yhteistyö sekä vaikuttaminen EU- ja kansainvälisissä prosesseissa tukevat metsäalan toimintaedellytyksiä”

Lähtökohtana EU-vaikuttamisessa pitäisi metsäalan tukemisen sijaan olla metsien ja maankäyttöön liittyvien ongelmien kokonaisvaltainen ratkaiseminen.

3.2.2. Metsät ovat aktiivisessa, monipuolisessa ja kestävässä käytössä

”Aktiivinen ja monipuolinen metsänhoito tukee ilmastonmuutoksen hillintää.”

Aktiivisella metsänhoidolla ei tueta ilmastonmuutoksen hillintää, vaan rajoittamalla hakkuutasoa.

”Metsänomistajille ja toimijoille suunnatut palvelut sekä kannusteet tukevat aktiivista, kestävä ja monipuolista metsien käyttöä, huomioiden maakunnalliset erityispiirteet.”

Palvelut ja kannusteet monipuolisen metsien käytön tukemiseksi tulee ohjata enemmän kohti suojelua ja ennallistamista. Mahdollisuuksista tulee kertoa tasapuolisesti, ei painottaen metsien perinteistä talouskäyttöä.

Tieto luonnon monimuotoisuuden heikkenevästä tilasta on kiistatonta ja metsien rooli ilmeinen. Tämän tiedon valossa metsien talouskäytön täytyy seurata monimuotoisuustavoitteita.

”nettonielutavoitteet tukevat ilmastonmuutoksen hillintää”

Suomella on olemassa nettonielutavoitteet, miksei strategialuonnoksessa ole selkeää tavoitetta nielujen koolle?

Metsäteollisuuden kehityksen vaikutuksia ei ole yhdistetty riittävästi näiden nielutavoitteiden toteutumiseen: teollisuus panostaa voimakkaasti tuotantomuotoihin, jotka oleellisesti vaikeuttavat tavoitteiden saavuttamista.

3.2.3. Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä

Päämääränä tulisi olla Suomen luontopaneelin suositusten ja EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti kaikkien luonnontilaisten ja luonnontilaisen kaltaisten metsien tiukka suojelu (vähintään 10%), jonka lisäksi lakisääteinen suojelu 30 % täyttämiseksi.

Lisäksi hiilinielujen ja -varastojen turvaaminen tulisi olla keskeinen päämäärä. Suojelulla estetään luonnon monimuotoisuuden häviäminen, vahvistetaan metsien ilmastokestävyyttä ja hallitaan tuhoriskejä, sillä monimuotoiset metsät ovat resilientimpiä.

Talousmetsien monimuotoisuustoimet ovat tärkeitä näiden lisäksi, mutta ensisijaista on suojele. Ilman sitä ei voida taata metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä eikä hyvinvoivaa metsäluontoa sekä sen tuomia elintärkeitä ekosysteempipalveluja myös tuleville sukupolville.

3.2.4. Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla

Metsäalan osajia on koulutettava monimuotoisuuskysymyksistä paremmin. Jatkuvan kasvatuksen saralla tulee lisätä koulutusta. Paikkatietojärjestelmillä tulee tehdä monimuotoisuusselvityksiä kattavammin. Toiminnan ja päätösten pohjautumista tietelliseen tutkimukseen (myös ekologisesta näkökulmasta) on tuettava.

LUKU 4.1. HANKESALKKU JA 4.2. KÄRKIHANKKEET

4.1. Hankesalkku

Luonnon monimuotoisuus tulisi lisätä hankesalkkuihin läpileikkaavana teemana muiden tavoitteiden rinnalle.

4.2.1. Metsien kasvu

Lannoitus ei ole kannatettava keino lisätä puuston kasvua ja se on ristiriidassa ilmastokestävyystavoitteiden kanssa. Siinä on huomioitava vesistöriskit, monimuotoisuusvaikutukset ja vaikutukset lajistoon sekä pohjavesiriskit. Tuhkalannoitus kiihdyttää maaperän turpeen hajoamista joillain kasvupaikoilla. Joidenkin tutkimusten mukaan heikkotuottoisten turvemaiden lannoittaminen vaikuttaa todennäköisesti haitallisesti ilmastoon pidemmällä aikavälillä.

Metsälannoituksien lisääminen ei ole järkevää myöskään muuttuneen maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi. Venäjän hyökättyä Ukrainaan lannoitteiden käyttötarpeissa tulisi priorisoida ruokaturvan ja huoltovarmuuden takaaminen. Metsätuhojen välttämiseksi olisi suositeltavaa siirtyä jatkuvapenteiseen metsänhoitoon. Avohakkuut altistavat metsiä tuhoille.

Hiilinielujen tilanteen vakavuutta ei ole tunnistettu strategialuonnoksessa riittävästi. Suomen ilmastopaneelin mukaan Suomen on laadittava hiilinielujen pelastusohjelma. Olisi kriittisen tärkeää tehdä suunnitelma, miten hiilinielut saadaan palautettua. Tämä on tärkeää myös siitä näkökulmasta, että metsästrategialla on pitkä voimassaoloaika. Hakkuiden rajoittaminen on yksi merkittävimmistä keinoista nielujen vahvistamiseksi.

4.2.2. Elonkirjoja talousmetsissä

Elonkirjon lisääminen talousmetsissä ei ole riittävä tapa vahvistaa metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä. Jotta metsien luontotyyppien sekä metsälajiston huolestuttava uhanalaistuminen saadaan pysäytettyä, on metsiä jätettävä talouskäytön ulkopuolelle. Metsiensuojelua tarvitaan ja se tulisi asettaa strategiassa yhdeksi tavoitteeksi.

Metsien kasvu –osion tavoitteet ovat ristiriidassa vesiensuojelu, ilmastokestävyystavoitteiden kanssa.

Ennallistamista ei mainita koko dokumentissa lainkaan: talousmetsien ennallistamisen pitäisi olla vahva kärki tässä osiossa, erityisesti toimenpiteiden kehittäminen ja skaalaaminen. Näiden kehittäminen tuo Suomeen jatkossa työpaikkoja.

Kansainvälisen kokemuksen perusteella tiukasti suojeltujen metsien puskurivyöhykkeiden ennallistaminen on osoittautunut hyväksi tavaksi sekä paikallisyhteisöjen elinkeinojen kehittämiseen

että suojeltujen (usein liian pienten) metsäekosysteemien kestävyden varmistamiseen ja tarvittavien käytävien rakentamiseen.

Toimenpiteiden tulisi sisältää:

- METSO ja HELMI -rahoituksen moninkertaistaminen ja alueellinen laajentaminen
- metsälain päivittäminen (esimerkiksi Suomen luontopaneelin ehdotukset)
- jatkuvan kasvatuksen osuuden aktiivinen kasvattaminen

4.2.3. Metsäalan uudistuminen

Toimenpiteiden tulisi sisältää:

- Korkean arvonlisän tuotteiden kehitystyöstä pitäisi päästä vauhdilla tuotantoon. Suomen metsäteollisuuden jalostusarvon pitää kasvaa, jotta tehokkaamman puuraaka-aineen käytön myötä puun tarve vähenee.
- Ennallistamistoimien luomat työpaikat ja osaamisen lisääminen
- Tiedolla johtamisessa olisi hyvä panostaa tulevaisuustutkimukseen metsistä, joka vahvistaisi ilmastonmuutoksen ennakointia.

Kunnioitavasti,

Reija Mikkola

Metsävastaava, Luonto-Liitto ry

reija.mikkola@luontoliitto.fi